

Samenvatting

CONJUNCTUURCYCLI OP WERELDSCHAAL EN IN ONTWIKKELINGSLANDEN

Het doel van dit onderzoek is om zogenaamde conjunctuurcycli in ontwikkelingslanden te onderscheiden en te verklaren. Dit is om twee redenen van belang: ten eerste omdat ontwikkelingslanden cyclische patronen in hun economische activiteit lijken te vertonen die in toenemende mate overeenkomen met dergelijke patronen in ontwikkelde landen, en ten tweede omdat er relatief weinig onderzoek is gedaan naar cycli in ontwikkelingslanden. Het huidige onderzoek probeert deze leemte op te vullen.

Het vertrekpunt van dit onderzoek is het idee van algemene cycli, dat fundamenteel verschilt van de gangbare ideeën. Dit idee vormt de basis voor a) het conceptualiseren van cycli op wereldschaal en in ontwikkelingslanden, b) het onderscheiden van cycli en c) de voornaamste bepalende factoren erachter. In tegenstelling tot de gangbare ideeën worden cycli specifiek opgevat als terugkerende, niet-periodieke en niet-symmetrische schommelingen in economische activiteit met betrekking tot de tendensen in deze activiteit, die inherent zijn aan de werking van het kapitalistische stelsel. In deze opvatting verschillen ze van willekeurige schommelingen in de economische activiteit die het gevolg zijn van exogene schokken toegebracht aan het systeem; de gangbare opvatting van cycli. Wereldwijde cycli worden opgevat als de gesynchroniseerde cyclische beweging van een meerderheid van landen binnen het wereldwijde economische systeem. Cycli in ontwikkelingslanden worden gerelateerd aan wereldwijde cycli. Bij de begripsvorming wordt bijzonder belang gehecht aan het onderscheid tussen cycli en schommelingen, aangezien zich ontwikkelende economieën onderhevig kunnen zijn aan een groot aantal schokken die in de loop van hun cyclische bewegingen tot veel schommelingen leiden.

Gangbare methoden voor het onderscheiden van cycli worden kritisch beoordeeld met het oog op de ontwikkeling van een alternatieve methode voor het onderscheiden van cycli op algemeen, mondiaal en ontwikkelingsniveau. In plaats van gebruik te maken van gangbare methoden waarin cycli worden onderscheiden met behulp van filters, mathematische modellen, *maxima* en *minima* etc., worden cycli onderscheiden op basis van een *ex post*-identificatie van de lage fase van de cyclus (niet het *minimum* van de cyclus). Cycli in de economische activiteit worden weergegeven door cycli in werkelijke bbp-groecijfers, ondanks de bekende problemen met deze variabele, omdat landencycli moeten worden samengevoegd en clusters en afzonderlijke landen met elkaar moeten worden vergeleken. Zoals bij de meeste methoden voor het onderscheiden van cycli wordt belang gehecht aan het afleiden van trends. Niet-lineaire trendafleidingen hebben de voorkeur boven lineaire trendafleidingen. Vervolgens worden deze alternatieve methoden voor het onderscheiden van cycli gebruikt om wereldwijde cycli en cycli in ontwikkelingslanden te onderscheiden. Er blijken cycli te bestaan op wereldschaal en in de afzonderlijke ontwikkelingslanden. Voor de onderzochte periode (1961-2015) blijkt dat op wereldschaal de meeste landen inderdaad tegelijkertijd in de lage fase van de cyclus zitten, en dat de ontwikkeling van een combinatie van niet-gewogen werkelijke bbp-groecijfers van alle landen die deel uitmaken van het mondiale economische systeem sterk lijkt op de ontwikkeling van het gewogen equivalent. Verder wordt aangetoond dat vergelijkbare gesynchroniseerde cyclische bewegingen kunnen worden waargenomen voor clusters van ontwikkelingslanden op basis van het inkomensniveau en de productiestructuur afgezet tegen de cyclische beweging van de wereldeconomie, hoewel er, zoals te verwachten valt, verschillen zijn in de mate van synchronisatie van de cycli van verschillende clusters van ontwikkelingslanden en de wereldwijde cycli.

Zowel uit visuele inspectie van de data als uit econometrische analyses (ter bevestiging van de waarnemingen) blijkt dat de wereldwijde cycli worden bepaald door de wereldwijde maakindustrie, en de cycli van ontwikkelingslanden door de wereldwijde cycli. Wat het eerste betreft wordt betoogd dat nu China de rol van wereldleider in de maakindustrie op zich neemt, er bepaalde tekenen zijn van het toenemend belang van China als motor achter wereldwijde cycli, maar wel samen met de grote fabrikanten in de ontwikkelde landen. Een van de gevolgen hiervan is dat de visie dat de Amerikaanse economie niet geraakt wordt door wat er in de rest van de wereld en dan met name in China en Europa gebeurt, niet langer houdbaar is. Wereldwijde cycli blijken bepalend voor de cycli van ontwikkelingslanden; net als bij het onderscheiden van deze cycli zijn er echter grote verschillen tussen clusters van ontwikkelingslanden. In ontwikkelingslanden met een laag inkomen die basisproducten produceren treden willekeurige schommelingen in economische activiteit op omdat ze vaker te maken krijgen met allerlei schokken. Vooral in deze landen worden cycli in de economische activiteit doorgaans minder door wereldwijde cycli bepaald dan in ontwikkelingslanden met een middeninkomen en een productiesector, die minder niet-cyclus-gerelateerde economische schommelingen kennen.

Een fundamentele beleidsimplicatie van dit onderzoek is dat beleidsmakers in alle landen, ook in ontwikkelde landen, er goed aan zouden doen de toestand van de wereldwijde cycli in aanmerking te nemen bij het nemen van beslissingen over een passend macro-economisch beleid voor hun economieën. Dit is vooral van belang voor beleidsmakers in ontwikkelingslanden, aangezien deze landen eerder ontvanger dan bron zullen zijn van impulsen van de wereldeconomie. De uitzondering onder de ontwikkelingslanden is China, dat in toenemende mate kan worden gezien als veroorzaker in plaats van ontvanger van wereldwijde impulsen. De beleidsimplicatie voor China en voor de grote ontwikkelde landen is om een anticyclisch beleid te gaan voeren, zoals China dat de afgelopen jaren ook actief heeft gedaan.